

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Šeimos išlaikymas

Šeimos išlaikymas

Kroatija

1 Ką praktikoje reiškia sąvokos „išlaikymas“ ir „išlaikymo pareiga“? Kokie asmenys turi mokėti išlaikymo išmoką kitam asmeniui?

Išlaikymas yra tėvų ir vaikų, sutuoktinių ir nesantuokinių partnerių, šoninės linijos giminaičių ir įvairių bei įtėvių pareiga ir teisė, kaip nustatyta Šeimos įstatyme (*Obiteljski zakon*). Šie asmenys prisideda prie tarpusavio išlaikymo atsižvelgdami į savo gebėjimus ir išlaikomo asmens poreikius, kaip nustatyta šiame įstatyme.

Pareigą išlaikyti nepilnametį vaiką visų pirma turi tėvai. Dirbti galintys tėvai neturi teisės vengti prižiūrėti savo vaiką. Jeigu vienas iš tėvų neišlaiko nepilnamečio vaiko, vaiką privalo išlaikyti to tėvo (motinos) pusės *seneliai*. Įtėvis (*imoté*) privalo išlaikyti nepilnametį įvaikį, jeigu įvaikis negali gauti išlaikymo iš savo tėvo (motinos).

Tėvai, laikydamiesi specialių taisyklių, privalo išlaikyti vaiką, kuris lanko vidurinio lavinimo mokyklą, universitetą arba profesinio mokymo įstaigą, arba pagrindinio ar vidurinio suaugusiųjų mokymo įstaigą ir reguliariai ir tinkamai vykdo įsipareigojimus, kol vaikui sukaks ne daugiau kaip dvidešimt šešeri metai. Tėvai suaugusį vaiką, kuris įgijo išsilavinimą, tačiau negali rasti darbo, privalo išlaikyti vienerius metus nuo mokslų užbaigimo dienos, jeigu vaikas nėra sulaukęs dvidešimt šešerių metų. Pareiga išlaikyti suaugusį vaiką baigiasi prieš pasibaigiant vienerių metų terminui, kuris pradamas skaičiuoti nuo mokslų užbaigimo dienos, kai vaikas sulaukia dvidešimt šešerių metų.

Tėvai suaugusį vaiką, kuris dėl sunkios ar nuolatinės ligos arba negalios negali dirbti, išlaiko tol, kol jį vaikas turi tokią negalią.

Suaugęs vaikas privalo išlaikyti vieną iš tėvų, kuris negali dirbti ir neturi pakankamai pragyvenimo lėšų arba negali gauti tokių lėšų disponuodamas savo turtu. *Suaugęs įvaikis* privalo išlaikyti vieną iš įtėvių, kuris negali dirbti ir neturi pakankamai pragyvenimo lėšų arba negali gauti tokių lėšų disponuodamas savo turtu ir jeigu jis ilgą laiką išlaikė arba prižiūrėjo įvaikį. *Suaugęs vaikaitis* privalo išlaikyti vieną iš senelių, kuris negali dirbti ir neturi pakankamai pragyvenimo lėšų arba negali gauti tokių lėšų disponuodamas savo turtu ir jeigu jis ilgą laiką išlaikė arba prižiūrėjo vaikaitį.

Sutuoktinis, kuris tuo metu, kai negali dirbti arba neranda darbo, neturi pakankamai pragyvenimo lėšų arba negali tokių lėšų gauti disponuodamas savo turtu, turi teisę gauti kito sutuoktinio išlaikymą, jeigu tas sutuoktinis turi pakankamai lėšų ir galimybių suteikti tokį išlaikymą. Su sutuoktinių išlaikymu susijusios taisyklės atitinkamai taikomos *nesantuokinių partnerių* išlaikymui tol, kol trunka nesantuokiniai ryšiai.

2 Iki kokio amžiaus vaikas gali gauti išlaikymą? Ar skiriasi nuostatos dėl nepilnamečių ir suaugusiųjų išlaikymo?

Pareigą išlaikyti nepilnametį vaiką visų pirma turi tėvai. Jeigu vienas iš tėvų neišlaiko nepilnamečio vaiko, vaiką privalo išlaikyti to tėvo (motinos) pusės seneliai. Įtėvis (*imoté*) privalo išlaikyti nepilnametį įvaikį, jeigu įvaikis negali gauti išlaikymo iš savo tėvo (motinos).

Tėvai, laikydamiesi specialių taisyklių, privalo išlaikyti vaiką, kuris lanko vidurinio lavinimo mokyklą, universitetą arba profesinio mokymo įstaigą, arba pagrindinio ar vidurinio suaugusiųjų mokymo įstaigą ir reguliariai ir tinkamai vykdo įsipareigojimus, kol vaikui sukaks ne daugiau kaip dvidešimt šešeri metai. Tėvai suaugusį vaiką, kuris įgijo išsilavinimą, tačiau negali rasti darbo, privalo išlaikyti vienerius metus nuo mokslų užbaigimo dienos, jeigu vaikas nėra sulaukęs dvidešimt šešerių metų. Pareiga išlaikyti suaugusį vaiką baigiasi prieš pasibaigiant vienerių metų terminui, kuris pradamas skaičiuoti nuo mokslų užbaigimo dienos, kai vaikas sulaukia dvidešimt šešerių metų.

Tėvai suaugusį vaiką, kuris dėl sunkios ar nuolatinės ligos arba negalios negali dirbti, išlaiko tol, kol jį vaikas turi tokią negalią.

Suaugusiu laikomas aštuoniolikos metų sulaukęs asmuo.

3 Ar tam, kad asmeniui būtų skirtas išlaikymas, jis turi kreiptis į kompetentingą valdžios instituciją ar teismą? Kokius svarbiausius dalykus reikėtų žinoti apie šią procedūrą?

Reikėtų kreiptis į socialinės gerovės centrą ir teismą.

Išlaikymo klausimus galima spręsti taikant *privalomo taikinimo procedūrą*. Privalomo taikinimo procedūra taikoma prieš pradėdant santuokos nutraukimo bylą, jeigu yra bendras nepilnametis vaikas, taip pat prieš pradėdant kitą teismo bylą, susijusią su tėvų priežiūra ir asmeniniais tėvų ir vaikų santykiais.

Šeimos įstatymo nuostatos dėl privalomo taikinimo prieš pradėdant santuokos nutraukimo bylą, jeigu yra bendras nepilnametis vaikas, taip pat taikomos privalomam taikinimui prieš pradėdant bylą dėl tėvų globos ir asmeninių santykių su vaiku, jeigu vaiko tėvai pradeda gyventi skyrium. Privalomas taikinimas pradėdamas, kai viena šalis pateikia prašymą socialinės gerovės centrui. Jeigu tėvai nesutarė dėl bendros tėvų priežiūros plano, socialinės gerovės centras patars jiems pabandyti susitarti taikant sutuoktinių taikinimą pagal Šeimos įstatymo nuostatas.

Dėl išlaikymo galima susitarti taikant *sutuoktinių taikinimo procedūrą*, kurią taikant šalys, padedamos sutuoktinių taikintojų, bando išspręsti šeimos klausimus sudarydamos susitarimą. Šeimos nariai taikant sutuoktinių taikinimo procedūrą dalyvauja savanoriškai ir prieš pradėdant santuokos nutraukimo bylą privalo sudalyvauti tik pirmame sutuoktinių taikinimo posėdyje. Pagrindinis sutuoktinių taikinimo tikslas – priimti sprendimą dėl bendros tėvų priežiūros ir kitų su vaiku susijusių klausimų. Bendros tėvų priežiūros planas ir kiti susitarimai, sudaryti taikant sutuoktinių taikinimą, tampa vykdytini, jeigu juos teismas šalių prašymu patvirtina taikydamas neteismines procedūras. Sutauktinių taikinimas gali vykti atskirai nuo teismo bylos nagrinėjimo ir prieš prasidedant teismo bylai, jos metu arba jai pasibaigus.

Išlaikymo suma, kurią atskirai nuo vaiko gyvenantis vienas iš tėvų privalo mokėti, taip pat gali būti aptarta *bendros tėvų priežiūros plane*, kurį tėvai gali parengti patys, kai taikoma privalomo taikinimo procedūra, taip pat kai vyksta sutuoktinių taikinimas. Jeigu bendros tėvų priežiūros planas pateikiamas teismui taikant neteismines procedūras, kad šis jį patikrintų, toks planas paskui tampa vykdytinu pagal Šeimos įstatymą.

Vaikas ieškinį dėl išlaikymo gali pareikšti pagal *supaprastintą neteisminę procedūrą dėl išlaikymo nustatymo*. Šios bylos šalys yra vaikas ir atskirai nuo vaiko gyvenantis vienas iš tėvų. Vaikui išlaikymo byloje atstovauja su vaiku gyvenantis tėvas (motina). Teismu, turinčiu jurisdikciją supaprastinta tvarka nagrinėti išlaikymo klausimus, be bendrą teritorinę jurisdikciją turinčio teismo, gali būti vaiko nuolatinės arba įprastinės gyvenamosios vietos teismas.

Teismo sprendimai dėl išlaikymo ieškinii priimami pagal Šeimos įstatymą sprendžiant sutuoktinių ginčus, bylas dėl motinstės ar tėvystės nustatymo ir tėvų globos bylas.

Nutraukdami santuoką sutuoktiniai gali sudaryti susitarimą dėl išlaikymo, kuriame nustatoma išlaikymo suma, šios prievolės vykdymo tvarka ir išlaikymo prievolės trukmė. Sutauktiniai susitarimą dėl išlaikymo gali sudaryti raštu ir pateikti jį tvirtinti teismui neteisimine tvarka, kuris paskui tampa vykdytinas.

4 Ar prašymą galima pateikti giminaičio (jei taip, koks glaudus turi būti giminystės ryšys) arba vaiko vardu?

Vaiko išlaikymo bylos šalys yra vaikas ir asmuo, iš kurio reikalaujama išlaikyti vaiką pagal Šeimos įstatymą. Vaikui atstovauja su vaiku gyvenantis tėvas (motina). Jeigu su vaiku gyvenantis vienas iš tėvų sutinka, išlaikymo byloje vaikui atstovauja socialinės gerovės centras. Be socialinės gerovės centro

įgaliojimus dalyvauti nagrinėjant bylą turi su vaiku gyvenantis vienas iš tėvų. Jeigu socialinės gerovės centro pareikštas ieškinys skiriasi nuo su vaiku gyvenančio vieno iš tėvų ieškinio, teismas atsižvelgia į visas aplinkybes, ypač į vaiko gerovę, ir įvertina, ar atsižvelgti į socialinės gerovės centro, ar į vaiko tėvo (motinos) ieškinį.

Socialinės gerovės centras privalo veikti vaiko vardu ir iškelti ir nagrinėti išlaikymo bylas arba padidinti išlaikymo sumą, jeigu su vaiku gyvenantis vienas iš tėvų dėl nepagrįstų priežasčių ta teise nesinaudojo ilgiau nei tris mėnesius nuo to momento, kai vaikas ją įgijo. Socialinės gerovės centras atstovauja vaikui išlaikymo byloje, jeigu vaiką globoja kiti fiziniai ar juridiniai asmenys. Tokiose bylose vaiko tėvams neleidžiama dalyvauti nagrinėjant bylą vaiko vardu kartu su socialinės gerovės centru, o jų įgaliojimai atstovauti vaikui baigiasi, kai socialinės gerovės centras vaiko vardu pateikia ieškinį.

Pagal Civilinio proceso įstatymo (*Zakon o parničnom postupku*) nuostatas teisiniu atstovu gali būti tik advokatas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip. Šaliai gali atstovauti šoninės kraujo giminystės giminaitis, brolis, sesuo arba sutuoktinis, kuris veikia kaip faktinis atstovas, jeigu šie asmenys yra visiškai veiksnūs ir neužsiima nelegalia teisine veikla.

5 Jei asmuo ketina pareikšti ieškinį, kaip jam sužinoti, kuris teismas yra kompetentingas?

Nagrinėjant ginčus dėl įstatymu nustatyto išlaikymo, kuriuose pareiškėjas yra tokio išlaikymo siekiantis asmuo, jurisdikciją, be bendros teritorinės jurisdikcijos teismo, taip pat turi teismas, kurio teritorijoje yra pareiškėjo nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta. Jeigu nagrinėjant ginčus dėl įstatyme nustatyto išlaikymo, turinčio tarptautinį elementą, jurisdikciją turi Kroatijos teismas, nes pareiškėjo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Kroatijoje, teritorinę jurisdikciją turi teismas, kurio teritorijoje pareiškėjas turi nuolatinę gyvenamąją vietą. Jeigu Kroatijos teismas turi jurisdikciją, nes atsakovas turi Kroatijoje turto, iš kurio galima išieškoti išlaikymą, teritorinę jurisdikciją turi šio turto buvimo vietos teismas.

Jurisdikciją patvirtinti bendros tėvų priežiūros planą turi teismas, kuris turi bendrą teritorinę jurisdikciją nagrinėti su vaiku susijusią bylą.

Jurisdikciją patvirtinti vaiko išlaikymo susitarimą turi teismas, kuris turi bendrą teritorinę jurisdikciją nagrinėti su vaiku susijusią bylą.

Jurisdikciją patvirtinti sutuoktinių susitarimą dėl išlaikymo turi teismas, kurio teritorijoje yra sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu sutuoktiniai neturi bendros nuolatinės gyvenamosios vietos, jurisdikciją turi teismas, kurio teritorijoje buvo paskutinė sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta. Jeigu Kroatijos teismas turi jurisdikciją patvirtinti sutuoktinių susitarimą dėl išlaikymo, nes sutuoktinių paskutinė bendra nuolatinė gyvenamoji vieta buvo Kroatijoje, jurisdikciją turi teismas, kurio teritorijoje buvo paskutinė sutuoktinių bendra nuolatinė gyvenamoji vieta.

Jurisdikciją priimti sprendimą supaprastinta tvarka nagrinėjamoje išlaikymo byloje, be bendrą teritorinę jurisdikciją turinčio teismo, turi vaiko nuolatinės arba įprastinės gyvenamosios vietos teismas.

6 Ar ieškovas, pareiškdamas ieškinį teisme, turi veikti per tarpininką (pvz., advokatą, centrinę ar vietos instituciją ir pan.)? Jeigu ne, kokios yra procedūros?

Pagal Civilinio proceso įstatymo 89e straipsnį šalis byloje ieškinį gali pareikšti asmeniškai arba per savo teisinį atstovą, tačiau teismas gali prašyti, kad teisinio atstovo atstovaujama šalis asmeniškai atvyktų į teismą ir padarytų pareiškimą dėl byloje nustatytų faktų. Teisiniu atstovu gali būti tik advokatas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip. Pagal 89a straipsnio 3 dalį šaliai gali atstovauti šoninės kraujo giminystės giminaitis, brolis, sesuo arba sutuoktinis, kuris veikia kaip faktinis atstovas, jeigu šie asmenys yra visiškai veiksnūs ir neužsiima nelegalia teisine veikla.

7 Ar už ieškinio pareiškimą teisme mokami mokesčiai? Jei taip, kokio maždaug dydžio? Jeigu ieškovo finansiniai ištekliai nepakankami, ar jis gali gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Pagal Žyminių mokesčių įstatymo (*Zakon o sudskim pristojbama*) 1 straipsnį žyminiai mokesčiai turi būti sumokėti dėl bet kokios teisme nagrinėjamos bylos. Mokesčių dydis nustatomas atsižvelgiant į žyminių mokesčių tarifus.

Teismo mokesčių įstatymo 16 straipsnyje nustatyta, kad vaikai, kaip išlaikymo bylos arba bylos, susijusios su teisėmis, kylančiomis iš išlaikymo, šalys, atleidžiami nuo žyminių mokesčių.

Pagal Civilinio proceso įstatymo 172 straipsnį būdas ir sąlygos, kuriomis įgyvendinama teisė atleisti nuo teismo išlaidų atlyginimo ir teisė į profesionalią teisinę pagalbą, yra nustatytos atskirame teisės akte, kuriuo reguliuojama nemokamos teisinės pagalbos teikimo tvarka. Pagal 176 straipsnį, jeigu šalis, remdamasi specialia nuostata dėl teisinės pagalbos, pasinaudojo teise būti atleista nuo teismo išlaidų atlyginimo, o bylos metu teismas nustato, kad šalis gali atlyginti teismo išlaidas arba sumokėti žyminius mokesčius, jis nedelsdamas apie tai praneša kompetentingai valdžios institucijai.

Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) apibrėžiamas nemokamos teisinės pagalbos tikslas, jos gavėjai ir rūšys, teisinės pagalbos teikėjai, jos teikimo sąlygos ir procedūra, tarpvalstybinė teisinė pagalba, teisinės pagalbos finansavimas ir įstatymo įgyvendinimo priežiūros tvarka. Nemokamos teisinės pagalbos įstatymas netaikomas, jeigu teisinė pagalba buvo suteikta laikantis specialių nuostatų.

8 Kokių rūšių išlaikymą teismas dažniausiai priteisia? Kaip apskaičiuojama išlaikymo suma? Ar pasikeitus materialinei ar šeiminei padėčiai teismo sprendimas gali būti peržiūrėtas? Jei taip, kokia tvarka tai daroma (pvz., pagal automatinio indeksavimo sistemą)?

Vaiko išlaikymas visada nustatomas kaip konkreti pinigų suma.

Su vaiku gyvenantis vienas iš tėvų prisideda prie vaiko išlaikymo prievolės vykdymo kas dieną rūpindamasis vaiku, o atskirai nuo vaiko gyvenantis vienas iš tėvų vaiko išlaikymo prievolę vykdo patenkindamas vaiko materialinius poreikius finansinės paramos forma.

Bendri materialiniai vaiko poreikiai, kuriuos teismas nustato nagrinėdamas bylą, yra susiję su apgyvendinimo, maisto, aprangos, higienos, priežiūros, mokymo, sveikatos priežiūros ir kitomis panašiomis išlaidomis vaikui. Bendri materialiniai vaiko poreikiai nustatomi pagal vieno iš tėvų, kuris turi mokėti išlaikymą, pragyvenimo lygį.

Vaiko materialiniai poreikiai gali būti didesni, jeigu jam reikalinga nuolatinė intensyvi priežiūra dėl jo sveikatos būklės, o į tai būtina atsižvelgti civilinėje byloje nustatant išlaikymo sumą.

Teismo civilinėje byloje nustatomi bendri vieno iš tėvų, kuris yra išlaikymo skolininkas, gebėjimai yra susiję su išlaikymo prievolę turinčio vieno iš tėvų pajamomis ir finansine padėtimi išlaikymo sumos nustatymo momentu.

Kartą per metus, ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 1 d., už socialinę gerovę atsakingas ministras nustato minimalias mėnesines pinigines sumas, atitinkančias minimalią sumą, kurios reikia nepilnamečio vaiko išlaikymo bendriems materialiams poreikiams patenkinti Kroatijos Respublikoje, kurias turi mokėti atskirai nuo vaiko gyvenantis vienas iš tėvų.

Minimalios išlaikymo išmokos nustatomos atsižvelgiant į procentinį kiekvieno asmens, dirbančio Kroatijos Respublikos juridiniams asmenims, praėjusių metų vidutinio grynojo darbo užmokesčio dydį:

vaikui iki 6 metų – 17 proc. vidutinio darbo užmokesčio;

7–12 metų vaikui – 20 proc. vidutinio darbo užmokesčio ir

13–18 metų vaikui – 22 proc. vidutinio darbo užmokesčio.

Išimtiniais atvejais vaiko išlaikymo poreikiams patenkinti taip pat gali būti nustatoma mažesnė suma, kuri bet kuriuo atveju negali būti mažesnė nei pusė įstatyme nustatyto minimalaus dydžio:

jeigu išlaikymo skolininkas privalo išlaikyti du ar daugiau vaikų arba

jeigu vaikas prie savo išlaikymo prisideda savo uždirbamomis pajamomis.

Kartą per metus, ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 1 d., už socialinę gerovę atsakingas ministras patvirtina lenteles, kuriose nurodomi nepilnamečio vaiko vidutiniai poreikiai atsižvelgiant į vaiko amžių, pareigą mokėti išlaikymą pagal nustatytus išmokų dydžius turinčio (-ios) tėvo (motinos) pajamas ir vidutinės pragyvenimo Kroatijos Respublikoje išlaidas.

Jeigu pasikeičia aplinkybės, išlaikymo kreditorius ir išlaikymo skolininkas gali pateikti teismui prašymą padidinti arba sumažinti išlaikymo išmokos dydį, priimti sprendimą dėl išlaikymo nutraukimo arba pakeisti ankstesniame vykdomajame dokumente nustatytą išlaikymo būdą.

Kroatijos Respublikoje išlaikymo ieškiniams netaikomas indeksavimas.

9 Kaip ir kam mokamas išlaikymas?

Išlaikymas mokamas teismo sprendime nurodytam asmeniui tuo sprendimu nustatyta tvarka.

10 Jei atitinkamas asmuo (skolininkas) nemoka geranoriškai, kokiomis priemonėmis galima priversti jį mokėti?

Jeigu išlaikymo skolininkas savanoriškai nemoka išlaikymo, pradedama ir vykdoma vykdymo užtikrinimo procedūra.

Vykdymo užtikrinimas areštuojant darbo užmokesį arba kitas reguliarias pajamas ir sąskaitoje esančias pinigų sumas, siekiant išieškoti vaiko išlaikymą, bus atliekamas prieš vykdant bet kuriuos kitus reikalavimus, nesvarbu, kada jie buvo pareikšti.

Išlaikymo skolininko sutikimas gali būti įrašomas į teisme nagrinėjamos bylos protokolą arba į specialų notaro patvirtintą dokumentą ir juo patvirtinama, kad jo darbo užmokeskis, pensija arba panašios piniginės pajamos gali būti visiškai arba iš dalies areštuojamos siekiant surinkti išlaikymo kreditoriaus pareikštą reikalavimą ir kad mokėjimai būtų mokami tiesiogiai išlaikymo kreditoriui, kaip nustatyta tame dokumente. Išduodama tik viena tokio dokumento kopija, kuri turi galutinai patvirtinto vykdomojo rašto teisinę galią.

11 Trumpai aprašykite priverstinio išieškojimo apribojimus, visų pirma skolininkų apsaugos nuostatas ir jūsų šalies vykdymo užtikrinimo sistemoje taikomus kitus apribojimus ar senaties terminus.

Atskirai nuo nepilnamečio vaiko gyvenantis vienas iš tėvų, kuris nemokėjo išlaikymo savo nepilnamečiui vaikui, privalo sumokėti vaikui nesumokėto išlaikymo kompensaciją, kuri skaičiuojama nuo tos dienos, kai buvo nustatyta teisė gauti išlaikymą, iki ieškinio pareiškimo dienos. Vaiko reikalavimui, pareiškiamam vienam iš tėvų, kuris neišlaikė to vaiko, taikomas penkerių metų ieškinio senaties terminas, pradedamas skaičiuoti nuo tokios prievolės atsiradimo dienos.

Pagal Civilinių prievolių įstatymo (*Zakon o obveznim odnosima*) 226 straipsnį reikalavimams dėl kasmet arba trumpesniais laikotarpiais mokamų periodinių išmokų, nesvarbu, ar tai yra papildomi reikalavimai, pvz., dėl palūkanų, arba reikalavimams, susijusiems su nebegaliojančia teise, pvz., ieškiniams dėl išlaikymo, taikomas trejų metų ieškinio senaties terminas, pradedamas skaičiuoti nuo pareigos mokėti kiekvieną išmoką atsiradimo dienos.

Pagal Civilinių prievolių įstatymo 233 straipsnį reikalavimams, nustatytiems galutiniu teismo sprendimu, kitos kompetentingos valdžios institucijos sprendimu, teisme arba kitoje kompetentingoje institucijoje sudarytu susitarimu arba notariu aktu, taikomas dešimties metų ieškinio senaties terminas, įskaitant reikalavimus, kuriems pagal įstatymą taikomi trumpesni ieškinio senaties terminai.

Pagal Civilinių prievolių įstatymo 235 straipsnį ieškinio senaties terminai tėvams ir vaikams nepradedami taikyti tol, kol nenustoja galioti tėvų teisės.

Pagal Vykdymo užtikrinimo įstatymo (*Ovršni zakon*) 172 straipsnį vykdymas negali būti užtikrinamas toliau nurodytu turtu: pajamomis, kurios buvo gautos kaip įstatyme nustatytos išlaikymo išmokos, kompensacijomis už sutrikdytą sveikatą arba prarastą ar sumažėjusį darbingumą ir kompensacijomis už išlaikymą, kuris buvo prarastas dėl išlaikymo kreditoriaus mirties; pajamomis iš fizinės negalios išmokų, sumokėtų pagal draudimo nuo negalios teisės aktus; pajamomis iš socialinės gerovės išmokų; pajamomis iš laikino nedarbingumo pašalpų; pajamomis iš vaiko išmokų, išskyrus atvejus, kai specialiaame teisės akte nustatyta kitaip; pajamomis iš stipendijų ir paramos studentams; nuteistiems asmenims už darbą sumokėtu darbo užmokesčiu, išskyrus atvejus, kai pareiškiami ieškiniai dėl įstatyme nustatyto išlaikymo arba ieškiniai dėl nusikaltėlio sukeltos žalos padarius nusikaltimą kompensavimo; pajamomis už kūrinių naudojimą ir premijomis; motinystės ir tėvystės paramos išmokomis, išskyrus atvejus, kai specialiaame teisės akte nustatyta kitaip; kitomis pajamomis, kuriomis užtikrinti vykdymo negalima pagal specialius teisės aktus.

Vykdymo užtikrinimo įstatymo 173 straipsnyje nustatyti toliau nurodyti vykdymo užtikrinimo apribojimai:

1) jeigu vykdymas užtikrinamas vykdomo skolininko darbo užmokesčiu, vykdymas netaikomas dviem trečdaliams Kroatijos Respublikos vidutinio grynojo darbo užmokesčio. Jeigu vykdymo veiksmai atliekami siekiant patenkinti įstatyme nustatytą išlaikymo reikalavimą arba reikalavimą kompensuoti žalą, kurią sukėlė sutrikdyta sveikata arba sumažėjęs ar prarastas darbingumas, ir kompensuoti išlaikymo nuostolius, atsiradusius mirus išlaikymo išmokas mokėjusiam asmeniui, vykdymas gali būti užtikrinamas puse Kroatijos vidutinio grynojo darbo užmokesčio, išskyrus atvejus, kai vykdymo veiksmai atliekami siekiant priverstinai išieškoti vaikui priklausančią išlaikymo sumą. Tokiais atvejais vykdymui užtikrinti nenaudojama ketvirtadalis asmens, dirbusio Kroatijos juridiniams asmenims praėjusiais metais, vidutinio grynojo darbo užmokesčio;

jeigu vykdymo skolininko darbo užmokeskis yra mažesnis nei Kroatijos vidutinis grynasis darbo užmokeskis, vykdymui užtikrinti nenaudojama du trečdaliai darbo užmokesčio. Jeigu vykdymo veiksmai atliekami siekiant patenkinti įstatyme nustatytą išlaikymo reikalavimą arba reikalavimą kompensuoti žalą, kurią sukėlė sutrikdyta sveikata arba sumažėjęs ar prarastas darbingumas, ir kompensuoti išlaikymo nuostolius, atsiradusius mirus išlaikymo išmokas mokėjusiam asmeniui, vykdymas gali būti užtikrinamas puse skolininko grynojo darbo užmokesčio;

3) šio straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „vidutinis grynasis darbo užmokeskis“ reiškia vidutinę sumą, mokamą Kroatijos juridiniam asmeniui dirbančiam darbuotojui kiekvieną einamųjų metų mėnesį nuo sausio iki rugpjūčio, kurią nustato Kroatijos statistikos departamentas (*Državni zavod za statistiku*) ir ne vėliau kaip iki einamųjų metų gruodžio 31 d. paskelbia *Narodne novine* (NN, Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys). Taip nustatyta suma taikoma kitais metais;

4) šio straipsnio 1 ir 2 dalies nuostatos taip pat taikomos siekiant užtikrinti vykdymą, kai gali būti areštuojama bet kokia vietoj darbo užmokesčio sumokėta kompensacija, kompensacija už sutrumpintą darbo laiką, kompensacija už sumažintą darbo užmokesį, pensija, karinės tarnybos darbuotojo išmoka ir į rezervinį karių sąrašą įtrauktų asmenų išmokos, gaunamos už jų atliekamą karo tarnybą, ir bet kurios kitos reguliarios piniginės pajamos, kurias gauna civiliai ir kariniai darbuotojai, išskyrus šio straipsnio 5 ir 6 dalyje nurodytas pajamas;

5) vykdymo užtikrinimas areštuojant neįgalių asmenų pajamas, kurios gaunamos kaip piniginė išmoka už fizinę negalią ir priežiūros išmoka, galimas tik siekiant patenkinti įstatyme nustatytą išlaikymo reikalavimą arba reikalavimą kompensuoti žalą, kurią sukėlė sutrikdyta sveikata arba sumažėjęs ar prarastas darbingumas, ir kompensuoti išlaikymo nuostolius, atsiradusius mirus išlaikymo išmokas mokėjusiam asmeniui; tokiu atveju galima areštuoti pusę tokių pajamų;

6) vykdymo užtikrinimas areštuojant pajamas, kurios gaunamos pagal išlaikymo visą gyvenimą sutartį ir anuiteto iki gyvos galvos sutartį, taip pat pajamos, gaunamos pagal gyvybės draudimo sutartį, gali būti nukreipiami tik į tą pajamų dalį, kuri viršija pagrindinę sumą, naudojamą apskaiciuojant išlaikymo išmokos dydį.

12 Ar yra organizacija ar valdžios institucija, galinti padėti išieškoti išlaikymą?

Socialinės gerovės centrai privalo saugoti visus sprendimus ir teisinius susitarimus, susijusius su nepilnamečio vaiko išlaikymu.

Gavęs galutinį teismo sprendimą arba teisinį susitarimą dėl vaiko išlaikymo, socialinės gerovės centras su vaiku gyvenančiam vienam iš tėvų ir išlaikymą privalančiam (-iai) mokėti tėvui (motinai) arba kitam šeimos įstatymo 288 straipsnyje nurodytam asmeniui, kuris privalo mokėti išlaikymą pagal teismo sprendimą ar teisinį susitarimą, privalo nusiųsti rašytinį pranešimą apie teises ir pareigas.

Šiame pranešime socialinės gerovės centras su vaiku gyvenančių tėvų (motiną) informuoja apie:

tai, kad tėvas (motina) privalo kreiptis į socialinės gerovės centrą, jei išlaikymo skolininkas reguliariai ir visapusiškai nevykdo savo pareigos, ir sąlygas, kuriomis vaikas turi teisę į laikiną išlaikymą pagal laikiną išlaikymą reglamentuojančias specialias taisykles.

Pranešime socialinės gerovės centras įspėja vieną iš tėvų, kuris privalo mokėti išlaikymą, arba kitą Šeimos įstatymo 288 straipsnyje nurodytą asmenį, kuris privalo mokėti išlaikymą pagal teismo sprendimą arba teisminį susitarimą, kad:

per penkiolika dienų nuo to momento, kai išaiškėja, kad išlaikymo prievolė nėra vykdoma reguliariai ir visapusiškai, pateiks baudžiamąjį skundą dėl išlaikymo kreditoriaus, kuris nevykdo savo išlaikymo prievolės, ir

Kroatijos Respublika turi teisę išieškoti laikino išlaikymo sumas, sumokėtas pagal laikiną išlaikymą reglamentuojančias specialias taisykles.

13 Ar organizacijos (valstybės ar privačios) gali anksčiau sumokėti visą ar dalį išlaikymo už skolininką?

Kai socialinės gerovės centras gauna galutinį teismo sprendimą arba teisminį susitarimą dėl vaiko išlaikymo, jis privalo informuoti kartu su vaiku gyvenantį vieną iš tėvų apie sąlygas, kuriomis vaikas turi teisę gauti laikiną išlaikymą pagal laikiną išlaikymą reglamentuojančias specialias taisykles. Pagal Laikino išlaikymo įstatyme (*Zakon o privremenom uzdržavanju*, paskelbta *Narodne Novine*; NN, Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys Nr. 92/14) nustatytas sąlygas vaikas, kuris turi Kroatijos pilietybę ir kuris šioje šalyje turi nuolatinę gyvenamąją vietą, turi teisę į laikiną išlaikymą. Pagal minėtą įstatymą vaikas reiškia asmenį, kuris dar nesulaukė aštuoniolikos metų ir kurį, remiantis vykdomuoju raštu, turi išlaikyti vienas iš tėvų.

Vaikas turi teisę gauti laikiną išlaikymą, jeigu atskirai nuo jo gyvenantis vienas iš tėvų iš dalies arba visiškai nevykdo savo išlaikymo prievolės ir jei atrodo tikėtina, kad to tėvo (motinos) pusės seneliai neprisideda prie vaiko išlaikymo bent jau įstatyme nustatyta suma, kuri mokama kaip laikinas išlaikymas.

Teisė į laikiną išlaikymą galioja tol, kol išlaikymo skolininkas atnaujina išlaikymo išmokų mokėjimą ir moka bent jau įstatyme nustatyto dydžio sumą, kuri mokama kaip laikinas išlaikymas.

Vaikas turi teisę gauti laikiną išlaikymą iš viso ne ilgiau kaip trejus metus.

Laikiną išlaikymą sudaro 50 proc. įstatyme nustatyto minimalaus išlaikymo dydžio. Laikinas išlaikymas negali būti didesnis nei vykdomajame rašte nustatyta išlaikymo suma.

Mokėdama laikino išlaikymo išmoką, Kroatijos Respublika perima teisinį atstovavimą vaikui, ir jai, be visų kitų susijusių teisių, taip pat perduodamos teisės reikalauti išlaikymo sumos, kurią ji sumokėjo kaip laikiną išlaikymą. Bylose dėl minėto įstatymo 25 straipsnyje nurodyto išlaikymo išieškojimo Kroatijos Respublikai atstovauja atitinkama prokuratūra.

14 Jeigu ieškovas yra šioje valstybėje narėje, o skolininko gyvenamoji vieta – kitoje šalyje:

14.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Taip. Pagal įstatymą, kuriuo įgyvendinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje, už minėto reglamento įgyvendinimą atsakinga centrinė institucija yra už socialinę gerovę atsakinga ministerija.

Pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009 atsakingos įstaigos yra teismai ir socialinės gerovės centrai, atsižvelgiant į nustatytą šių įstaigų kompetenciją ir jurisdikciją.

Jeigu šalis siekia išieškoti išlaikymą Kroatijoje, o skolininko nuolatinei gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, šalis gali prašyti, kad Demografijos, šeimos reikalų, jaunimo ir socialinės politikos ministerija (*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*), kuri veikia kaip Kroatijos Respublikos centrinė institucija, suteiktų pagalbą.

14.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti?

Jie gali kreiptis į centrinę instituciją ir įstaigas, kurios turi kompetenciją veikti pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 4/2009.

Centrinės institucijos kontaktiniai duomenys:

Demografijos, šeimos reikalų, jaunimo ir socialinės politikos ministerija (*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*)

Trg Nevenke Topalušić 1

10000 Zagreb

Interneto svetainė <http://www.mspm.hr/>

E. paštas ministarstvo@mdomsp.hr

Tel. +385 1 555 7111

Faksas + 385 1 555 7222

15 Jeigu skolininkas yra šioje valstybėje narėje, o ieškovas – kitoje:

15.1 Ar kuri nors šios šalies valdžios institucija ar privati organizacija gali suteikti ieškovui pagalbą?

Ne. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 55 straipsnyje nustatyta, kad tais atvejais, kai skolininkas yra Kroatijos Respublikos teritorijoje, prašymas turėtų būti siunčiamas Kroatijos Respublikos centrinei institucijai per valstybės, kurioje yra pareiškėjas, centrinę instituciją laikantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 55 straipsnio.

15.2 Jei taip, kaip su šia valdžios institucija ar privačia organizacija susisiekti ir kokią paramą galima gauti?

Pareiškėjo buvimo valstybės centrinė institucija siunčia prašymą Socialinės politikos ir jaunimo reikalų ministerijai, kuri yra Kroatijos Respublikos centrinė institucija, atsakinga už Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 įgyvendinimą.

Centrinės institucijos kontaktiniai duomenys:

Demografijos, šeimos reikalų, jaunimo ir socialinės politikos ministerija (*Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku*)

Trg Nevenke Topalušić 1

1000 Zagreb

Interneto svetainė <http://mdomsp.gov.hr/>

E. paštas ministarstvo@mdomsp.hr

Tel. +385 1 555 7111

Faksas +385 1 555 7222

16 Ar šioje valstybėje narėje taikomas 2007 m. Hagos protokolas?

Taip.

17 Jei 2007 m. Hagos protokolas šioje valstybėje narėje netaikomas, kaip, vadovaujantis joje taikomomis tarptautinės privatinės teisės nuostatomis, nustatoma ieškiniui dėl išlaikymo taikytina teisė? Kokios tai tarptautinės privatinės teisės nuostatos?

Netaikoma.

18 Kaip, vadovaujantis išlaikymo reglamento V skyriaus struktūra, reglamentuojama teisė kreiptis į teismą dėl tarpvalstybinės bylos ES mastu?

Pareiškėjas susisiečia su valstybės narės centrine institucija, o teisinė pagalba teikiama teritorijoje, kurioje galioja Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009, pagal 44–47 straipsnius, prireikus taikomos Nemokamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatos.

19 Kokiomis priemonėmis šioje valstybėje narėje užtikrinama, kad būtų vykdoma išlaikymo reglamento 51 straipsnyje nurodyta veikla?

Priimtas įstatymas, kuriuo įgyvendinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje; jis paskelbtas *Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys Nr. 127/2013), o Socialinės politikos ir jaunimo reikalų ministerija yra paskirta centrine institucija, atsakinga už Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 įgyvendinimą.

Daugiau informacijos:

1. Šeimos įstatymas (*Obiteljski zakon*), NN, Nr. 103/15;
2. Vykdymo užtikrinimo įstatymas (*Ovršni zakon*), NN, Nr. 112/12, 25/13, 93/14;
3. Įstatymų kolizijos įstatymas (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*), NN, Nr. 53/91, 88/01;
4. Nemokamos teisinės pagalbos įstatymas (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*), NN, Nr. 143/2013;
5. Įstatymas, kuriuo įgyvendinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (*Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 4/2009 u području nadležnosti, mjerodavnog prava, priznanja i izvršenja odluka te suradnji u stvarima koje se odnose na obveze uzdržavanja*), NN, Nr. 127/2013;
6. Civilinio proceso įstatymas (*Zakon o parničnom postupku*), NN, Nr. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14;
7. Laikino išlaikymo įstatymas (*Zakon o privremenom uzdržavanju*), NN, Nr. 92/14.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 16/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.